

Urszula Szućcik

Wprowadzenie

Cieszyński Almanach Pedagogiczny 2, 7-8

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wprowadzenie

Drugi tom „Cieszyńskiego Almanachu Pedagogicznego”, nawiązujący do tradycji polskich czasopism pedagogicznych, ukazujących się na Śląsku od drugiej połowy wieku XIX, przybliży tematykę na pozór tylko odległą od myśli pedagogicznej. Idea społecznej służebności pedagogiki koresponduje bowiem z problematyką wielu innych nauk (nie tylko humanistycznych). Mając na uwadze praktyczny aspekt pedagogiki, przejawiający się w kształtowaniu skutecznego projektu działań, a stanowiący zespół metod i środków służących realizacji określonych celów wychowania, mówić można o stosowaniu form założeń edukacyjno-wychowawczych w wielu dziedzinach. I nie jest to przejaw kryzysu pedagogiki, lecz jej systematycznego rozwoju i „wdrażania” w potrzeby czasów nam współczesnych.

W samej pedagogice współczesne prądy i kierunki – obejmują obszary dotyczące w zasadzie wszystkich dziedzin życia codziennego, tym samym „wchodzą” w zakresy działań edukacyjno-wychowawczych innych dyscyplin naukowych. Owa integracja procesu poznania naukowego i wiedzy naukowej występuje w pedagogice w różnych formach i modelach (integracja pionowa, integracja pozioma, integracja subdyscyplin pedagogicznych, integracja pedagogiki z innymi naukami). Ta ostatnia forma (integracja pedagogiki z innymi naukami) występuje od początków kształtowania się pedagogiki w Europie. Do najbardziej oczywistych jej związków należy związek z filozofią (→ pedagogika ogólna), z psychologią (→ dydaktyka), z historią (→ historia wychowania). Współcześnie zaś powszechne są jej powiązania z innymi naukami (medycyną, naukami przyrodniczymi, filozofią, historią, ekonomią, prakseologią, teologią, sztuką, politologią, ekologią, metodologią badań itp.).

Zasadniczym czynnikiem przemian w pedagogice współczesnej są zarówno procesy dyferencjacji (dominujące na przełomie XIX/XX wieku), jak i integracji (występujące w czasach nam współczesnych). Istotne jest zarówno integralne ujmowanie wiedzy, jak i holistyczne postrzeganie refleksji pedagogicznej. Zwraca się też uwagę na konieczność czerpania z dorobku wszystkich nauk, nie tylko tych, z którymi pedagogika ściśle współpracuje.

W systemie współczesnych nauk miejsce pedagogiki kształtuje zarówno tradycja wieku XIX – sytuująca ją wśród nauk nomologicznych (stąd rozkwit pedagogiki empirycznej i pedagogiki eksperymentalnej), jak i tradycja początku wieku XX – stanowiąca przejście od nauk nomologicznych do technicznych (łatwe przekształcenie zdań orzekających związek liniowy zjawisk empirycznych w zdania normatywne). Konsekwencją tego są modele pedagogiki prakseologicznej (jako technologia kształcenia – wychowania obejmujące nauki ekonomiczne, techniczne, medyczne itp.), modele empiryczne (nomologiczne, przyrodnicze – w tym m.in. fizyczne, chemiczne, biologiczne), hermeneutyczne (humanistyczne, kulturologiczne, historiozoficzne, etnograficzne).

Aspekty prezentowane w II tomie „Cieszyńskiego Almanachu Pedagogicznego” ukazują owe powiązania z innymi naukami – nie tylko humanistycznymi, ale także reprezentującymi działy nauki funkcjonujące w obszarach pozornie znacznie odległych i w jakimś sensie – odrębnych. Przygotowane artykuły doskonale przybliżają owe związki, wskazując na specyfikę myśli pedagogicznej XXI wieku, aktualne jej powiązania, a także dylematy, bez których żaden rozwój nie jest możliwy.

Urszula Szuścik